

S P R Á V A

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v
oblasti inšpekcie práce za rok 2019

Číslo úlohy : 401

Správu predkladá: Ing. Peter Klec – vedúci inšpektor práce
Oľga Tallová – referentka informatiky

Správu schválil: Ing. Daniel Hrabko – hlavný inšpektor práce

Rozdeľovník: 1 x Národný inšpektorát práce Košice
1 x Inšpektorát práce Prešov

1. Úvod

Činnosť inšpekcie práce je určovaná viacerými vplyvmi a podmienkami a to najmä záväznými legislatívnymi opatreniami, celospoločenskou technickou a technologickou úrovňou, ekonomickou a politickou realitou. Inšpekcia práce je ďalej regulovaná zložitými tendenciami vyváženosti tradičných oblastí v priemysle s požiadavkami meniaceho sa ekonomického prostredia a tiež meniaceho sa chápania poslania inšpekcie práce. Inšpekcia práce využíva svoje kompetencie, formy a metódy práce najmä na zisťovanie, či zamestnávateľ prijal potrebné opatrenia stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi a či vytvoril potrebné organizačné a finančné zázemie, ktoré mu umožní identifikovať a eliminovať pracovné riziká a ktorými bude vytvárať podmienky pre ochranu zamestnancov pri práci. Bezpochyby najväčšou prioritou sústavy inšpekcie práce je ochrana života a zdravia zamestnancov a vytváranie bezpečných pracovísk pre všetkých.

Úlohou inšpekcie práce už nie je len presadzovanie štátnej politiky ochrany práce ako regulačného, kontrolného, poradenského a represívneho orgánu, ale úlohy inšpekcie práce je potrebné vidieť v širších súvislostiach, a to aj ako iniciáciu a podporu zamestnancov, aby využívali svoje práva a prispeli tak ku skvalitňovaniu práce a pracovného prostredia, ako aj poskytovanie príslušných informácií, námetov a odporúčaní zamestnávateľom a zamestnancom na dosiahnutie súladu s ustanoveniami príslušných právne záväzných predpisov.

Vplyv na vývoj a nové trendy v činnosti inšpekcie práce má hlavne výrazný nárast nových technológií, aplikácia nových nebezpečných materiálov, výskyt nových pracovných rizík, demografické faktory (nárast počtu starších zamestnancov), alternatívne formy zamestnávania na úkor pracovného pomeru a výkon práce na živnosť, narastajúce poskytovanie cezhraničných služieb, zmeny v riadení a manažmente zamestnávateľských subjektov, pokračujúce oslabovanie tradičných partnerov inšpekcie práce (znižovanie členskej základne odborových zväzov) a pretrvávajúca orientácia podnikateľských subjektov na zisk na úkor primeraného zabezpečenia BOZP.

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce je vypracovaná na základe úlohy č.401 vyplývajúcej z Plánu hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2019. Táto správa je vypracovaná v zmysle stanovenej osnovy a na základe podkladov a výstupov z informačného systému ochrany práce (ďalej len ISOP).

Cieľom tejto správy je na základe zaznamenaných výsledkov inšpektorátu práce v jednotlivých oblastiach dozoru zhodnotiť dosiahnuté výsledky a tým aj stav ochrany práce v Prešovskom kraji za rok 2019.

2. Orgány inšpekcie práce

Príslušnými orgánmi v oblasti inšpekcie práce sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce.

Vykonávanie inšpekcie práce na území Prešovského samosprávneho kraja zabezpečuje Inšpektorát práce Prešov (ďalej len IP Prešov), na čele ktorého stojí hlavný inšpektor práce. Inšpektoráty práce priamo riadi a kontroluje Národný inšpektorát práce Košice (ďalej len NIP).

Kompetenčným zákonom inšpekcie práce v Slovenskej republike je zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č.125/2006 Z. z.).

3. Úlohy, ciele a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2019

Hlavnou úlohou inšpekcie práce je vykonávanie dozoru nad dodržiavaním právnych predpisov upravujúcich najmä právne predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len BOZP), pracovnoprávne predpisy, právne predpisy upravujúce zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. V nadväznosti na výkon dozoru je inšpekcia následne oprávnená vyvodzovať zodpovednosť za porušovanie predpisov v oblasti dozoru, rovnako aj v oblasti neplnenia záväzkov vyplývajúcich z uzatvorených kolektívnych zmlúv. Súčasťou inšpekcie práce je aj poskytovanie bezplatného poradenstva zamestnávateľom a zamestnancom, a to v rozsahu základných rád a odborných informácií o spôsoboch ako najúčinnnejšie dodržiavať právne predpisy podliehajúcich dozoru orgánov inšpekcie práce.

Inšpekcia práce prešla od vzniku až po súčasnosť mnohými výraznými zmenami. Tieto zmeny boli vyvolané predovšetkým potrebou prispôbiť slovenský právny poriadok legislatíve Európskej únie, posilniť systémovú komplexnosť právnej úpravy inšpekcie práce, zlepšiť organizáciu štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, zvýšiť účinnosť a efektívnosť výkonu inšpekcie práce a v neposlednom rade boli tieto zmeny vyvolané aj potrebou dosiahnuť lepšiu vymáhateľnosť práv zamestnancov.

Konkrétne ciele v oblasti inšpekcie práce boli v roku 2019 dané Plánom hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2019. Plán hlavných úloh určoval konkrétne plánované úlohy a zamerania výkonu dozoru v rámci inšpekcie práce v roku 2019, pričom odzrkadľoval aktuálne potreby a požiadavky vyplývajúce z celospoločenského záujmu štátu, ale aj aktuálne požiadavky príslušných orgánov a organizácii EÚ. Úlohy vyplývajúce z Plánu hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2019 boli dopĺňané v priebehu roku o mimoriadne úlohy na základe požiadaviek Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a rozhodnutí Národného inšpektorátu práce.

V roku 2019 sa inšpektoráty práce zamerali na technickú bezpečnosť tlakových zariadení na prepravu plynov a všeobecne na bezpečnosť prevádzkovania všetkých vyhradených technických zariadení (ďalej len VTZ). V prípade plnenia požiadaviek na zaistenie BOZP podľa jednotlivých ekonomických sektorov, bol výkon inšpekcie práce orientovaný do oblastí stavebníctva, dopravy a skladového hospodárstva, vrátane dodržiavania BOZP pri manipulácii a skladovaní druhotných surovín. Tretiu skupinu celoslovenských úloh tvorili tematické previerky zamerané na

dodržiavanie povinností zamestnávateľských subjektov v oblasti poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len OOPP), v oblasti plnenia povinnosti v súvislosti so vznikom pracovných úrazov, v oblasti kvality poskytovania bezpečnostnotechnických služieb, v oblasti vykonávania výchovy a vzdelávania podľa vydaného oprávnenia a schváleného projektu a v oblasti poskytovania mzdy a mzdových zvýhodnení za vykonanú prácu podľa aktuálnych úprav a zmien právnych predpisov v oblasti odmeňovania zamestnancov.

Zameranie kontrolnej činnosti bolo priamo závislé od kapacitných možností a schopností inšpektorátu práce a vychádzalo z dostupných informácií o stave v sledovaných oblastiach pôsobnosti inšpekcie práce, zo stanovenia priorít inšpekcie práce a zo systému plánovania našej činnosti. Systém plánovania vychádzal zo stavu a vývoja pracovnej úrazovosti s cieľom pôsobiť na znižovanie ich počtu a závažnosti a z výsledkov predchádzajúcich kontrol.

4. Prehľad kontrolovaných subjektov

Údaje týkajúce sa kontrolovaných subjektov podľa ich právnej formy a počtu zamestnancov sú uvedené v prílohe tejto správy v tabuľke č. 1.

Inšpektorát práce Prešov vykonal v roku 2019 inšpekciu práce spolu v 3.297 subjektoch, čo je o 30 subjektov viac (nárast o 0,9%) ako v minulom roku 2018 (3.267 subjektov) a o 771 subjektov viac (nárast o 30,5%) v porovnaní s rokom 2017 (2.526 subjektov).

V členení podľa právnej formy bolo najviac kontrol vykonaných v spoločnostiach s ručením obmedzeným (1.400 subjektov), čo predstavuje 42,46% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019, u podnikateľov - fyzických osôb zapísaných a nezapísaných v obchodnom registri (1.235 subjektov), čo predstavuje 37,46% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019, následne u zahraničných osôb (270 subjektov), čo predstavuje 8,19% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019 a v akciových spoločnostiach (139 subjektov), čo predstavuje 4,22% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019.

Z hľadiska rozdelenia subjektov podľa počtu zamestnancov bolo najviac kontrolovaných subjektov s počtom zamestnancov do 9 (2.584 subjektov), čo predstavuje 78,37% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019. Ďalších 415 subjektov predstavovali malé podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49, čo bol 12,59% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019. Pri výbere kontrolovaných subjektov boli zohľadňované hlavne priority inšpekcie práce.

Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE bolo najviac kontrol vykonaných v odvetví v odvetví stavebníctva – F4143 (921 subjektov), čo predstavuje 27,93% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019, v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu - G 4547 (785 subjektov), čo predstavuje 23,81% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019, v oblasti dopravy a skladovania - H 4953 (445

subjektov), čo predstavuje 13,50% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019 a v oblasti priemyselnej výroby – C 1033 (392 subjektov), čo predstavuje 11,89% podiel z celkového počtu skontrolovaných subjektov za rok 2019.

Zdrojom informácií o počtoch kontrolovaných subjektov v roku 2019 bol ISOP.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

Inšpektorát práce Prešov zaznamenával od roku 2011 do roku 2018 medziročný pokles v počte zistených nedostatkov, a to zo 4.332 nedostatkov na 1.838 nedostatkov.

Tabuľka prehľadu počtu zistených nedostatkov za obdobie rokov 2011 – 2019

Kalendárny rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet zistených nedostatkov	4332	3740	3646	3087	2854	2282	2177	1838	2397

V roku 2019 bolo zistených 2.397 nedostatkov, čo predstavuje nárast o 559 zistených nedostatkov (30,4%) oproti počtu zistených nedostatkov z predchádzajúceho roku 2018, kedy bolo zistených 1.838 nedostatkov, a nárast o 220 zistených nedostatkov (10,11%), oproti počtu zistených nedostatkov z roku 2017, kedy bolo zistených 2.177 nedostatkov.

Podrobnejšie údaje o počtoch zistených nedostatkov v jednotlivých oblastiach dozoru podľa objektovej skladby a SK NACE sú uvedené v prílohe tejto správy v tabuľkách č. 3 a 4. V tabuľkách č.3 a 4 je zároveň uvedené aj porovnanie zistených nedostatkov podľa jednotlivých objektov a podľa SK NACE v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018.

Podľa objektovej skladby bolo najviac nedostatkov v počte 729 zistených v oblasti pracovnoprávných vzťahov, v tejto oblasti sme zaznamenali medziročný nárast počtu zistených nedostatkov v porovnaní s rokom 2018 o 32 nedostatkov (nárast o 4,6%). Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili zistené nedostatky v oblasti ustanovených pracovných podmienok v celkovom počte 439 nedostatkov, ktorých drvivú väčšinu tvorili zistené nedostatky v oblasti sociálnej legislatívy v doprave pri cestných kontrolách a kontrolách v dopravných podnikoch. V oblasti BOZP najviac nedostatkov, a to spolu 405 nedostatkov, bolo zisťovaných kontrolou stavu prevádzkových budov a kontrolou stavu objektov pracovísk a 328 nedostatkov bolo zistených kontrolou stavu VTZ.

Menej zistených nedostatkov oproti roku 2018 sme zaznamenali len v dvoch oblastiach dozoru v rámci členenia podľa jednotlivých objektov, a to v oblastiach ustanovených pracovných podmienok (väčšinu zistených nedostatkov tvorili nedostatky v oblasti sociálnej legislatívy v doprave a v tejto oblasti sme zaznamenali pokles o 87 nedostatkov) a v skupine objektov dozoru špeciálne stroje a zariadenia (menej o 3 nedostatky).

V členení podľa SK NACE bolo najviac zistených nedostatkov v odvetví priemyselnej výroby v počte 647 nedostatkov (podiel k počtu všetkých zistených nedostatkov v roku 2019 predstavuje 26,99%), v odvetví dopravy a skladovania v počte 362 nedostatkov (15,10%), v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu v počte 308 nedostatkov (12,85%) a v odvetví stavebníctva 296 nedostatkov (12,35%).

Dozor v oblasti BOZP

V oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 (vrátane sociálnej legislatívy v doprave) až 1999, položky s kódom 1300 až 1399 a položka s kódom 9999 v tabuľke č. 3 prílohy) bolo v roku 2019 zistených 1.666 nedostatkov, t.j. 69,50% podiel z celkového počtu zistených nedostatkov.

Inšpektorát práce Prešov zaznamenal v roku 2019 vyšší počet nedostatkov v skupine objektov dozoru ustanovené pracovné podmienky, a to v celkovom počte 439 nedostatkov. V tejto skupine objektov dozoru však drvivú väčšinu tvorili zistené nedostatky v oblasti sociálnej legislatívy v doprave pri vykonávaní cestných kontrol a kontrol v dopravných podnikoch (437 nedostatkov).

Vyšší počet zistených nedostatkov v oblasti BOZP bol zistený v skupine objektov prevádzkové budovy a objekty v počte 405 nedostatkov (16,90%). Kontrolou stavu prevádzkových budov a kontrola stavu objektov pracovísk sa javí ako efektívna a v roku 2019 sme v tejto oblasti zaznamenali nárast v počte zistených nedostatkov o 202 nedostatkov oproti roku 2018 (nárast o 99,51%).

Celkom 328 nedostatkov bolo zistených v súvislosti s prevádzkou a technickým stavom VTZ. Uvedený počet predstavuje 13,68% podiel počtu zistených nedostatkov v skupine objektov dozoru VTZ v porovnaní k počtu všetkých zistených nedostatkov v roku 2019. Aj v oblasti kontroly stavu VTZ sme zaznamenali v roku 2019 vyšší počet zistených nedostatkov oproti roku 2018 o 181 nedostatkov (nárast o 123,13%).

V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 173 nedostatkov, čo predstavuje nárast v počte zistených nedostatkov v porovnaní s rokom 2018 o 65 nedostatkov (60,19%).

V rámci skupiny nedostatkov vzťahujúcich sa na pracovné prostredie bolo celkovo zistených 96 nedostatkov, čo rovnako predstavuje nárast v počte zistených nedostatkov v oblasti BOZP oproti minulému roku 2018 o 57 nedostatkov (nárast o 146,15%).

V rámci skupiny objektov dozoru OOPP bolo zistených 50 nedostatkov, čo predstavuje len 2,08% podiel k počtu všetkých zistených nedostatkov za rok 2019.

Špecifikácia zistených nedostatkov v oblasti BOZP

V oblasti prevádzkových budov a objektov sa najviac nedostatkov vyskytovalo v chýbajúcom bezpečnostnom značení budov a komunikácii kontrolovaných objektov. Druhú najpočetnejšiu skupinu zistených nedostatkov tvorili ostatné skladovacie priestory. Celkom 53 nedostatkov bolo zistených na objektoch kotolní, 43 nedostatkov na ostatných objektoch a 41 nedostatkov na objektoch výrobného charakteru. Početnosť zistených nedostatkov nad 10 sme zaznamenali už len v prípade peších komunikácií.

Nedostatky v oblasti VTZ sa týkali hlavne nesplnenia povinností prevádzkovateľov VTZ EZ v oblasti preventívnej činnosti a rovnako aj v samotnom technickom stave VTZ EZ. Preventívne činnosti na VTZ súviseli s overovaním bezpečnosti uvedených zariadení úradnými skúškami a odbornými prehliadkami a odbornými skúškami v predpísaných lehotách a odstraňovaním nedostatkov zistených odbornými prehliadkami na týchto VTZ.

V oblasti riadenia BOZP zamestnávatelia nevenovali požadovanú pozornosť vykonávaniu vstupných a opakovaných školení z predpisov na zaistenie BOZP a overovaniu ich vedomostí, oboznamovaniu zamestnancov s nebezpečenstvami a ohrozeniami na pracoviskách. Vyšší počet zistených nedostatkov v tejto skupine dozoru bol zistený aj v súvislosti s identifikáciou rizík a hodnotením nebezpečenstiev pre všetky činnosti a druhy prác vykonávané zamestnancami, v neplnení si povinností zamestnávateľských subjektov registrovať pracovný úraz a v zákonom určených lehotách oznámiť vznik registrovaného pracovného úrazu inšpektorátu práce, vo vedení evidencie a technickej dokumentácie k strojom a strojovým zariadeniam a v nevykonávaní kontrolnej činnosti zo strany zamestnávateľa.

V oblasti pracovného prostredia boli najčastejšie zisťované nedostatky v súvislosti s výkonom práce s chemickými faktormi.

Najčastejším nedostatkom v oblasti poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len OOPP) bol chýbajúci zoznam na poskytovanie a používanie účinných OOPP a v nezabezpečovaní účinnej alebo vhodnej ochrany zamestnancov pred nebezpečenstvom a pôsobením škodlivého faktora pracovného prostredia a nevedenie evidencie pridelovaných OOPP.

Trhový dohľad

V oblasti trhového dohľadu (položky s kódmi 1300 až 1399), bolo v roku 2019 zistených celkom 74 nedostatkov, čo predstavuje 3,09% podiel z celkového počtu všetkých zistených nedostatkov. Oproti roku 2018 (26 nedostatkov) sme zaznamenali nárast v počte zistených nedostatkov v oblasti trhového dohľadu o 48 nedostatkov (nárast o 184,62%).

V oblasti trhového dohľadu boli zistené nedostatky hlavne pri uplatňovaní požiadaviek na zaistenie BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien, ktoré zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, bude používať na plnenie svojich úloh.

Najviac nedostatkov súviselo s chýbajúcim vyhlásením o zhode na elektrické zariadenia a strojové zariadenia, výťahy a tlakové nádoby, spotrebiče plynových palív.

Dozor v oblasti pracovnoprávnych vzťahov

V oblasti PPV (položka s kódom 1100 až 1299 v prílohe, tabuľka č. 3) bolo v roku 2019 zistených 731 nedostatkov, čo predstavuje 30,50% podiel z celkového počtu zistených nedostatkov. Oproti roku 2018 (697 nedostatkov) sme zaznamenali mierny nárast počtu zistených nedostatkov v oblasti pracovnoprávnych vzťahov o 34 nedostatkov (4,88%).

V roku 2019 boli zistené 2 nedostatky spočívajúce v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z uzatvorených a platných kolektívnych zmlúv.

Špecifikácia zistených nedostatkov v oblasti pracovnoprávnych vzťahov (ďalej len PPV)

Najvyšší počet 223 nedostatkov (9,30%) bol zistený v súvislosti s neposkytovaním mzdy a jej časti, neposkytovaním jednotlivých zložiek mzdy, náhrady mzdy a odstupného. V súvislosti s neposkytovaním mzdy za vykonanú prácu boli častými porušeniami v oblasti pracovnoprávnych vzťahov aj neposkytovanie mzdy vo výške minimálneho mzdového nároku, nevyplácanie mzdy alebo je časti vo výplatných termínoch alebo termínoch splatnosti mzdy, nevyplatenie náhrady mzdy najmä za nevyčerpanú dovolenku pri skončení pracovného pomeru a nevydávanie dokladov o zúčtovanej mzde a jej jednotlivých zložkách.

Celkom 167 nedostatkov (6,97%) bolo zistených v súvislosti s neplnením povinností zamestnávateľa pri vzniku pracovného pomeru. K zisteným nedostatkom súvisiacim so vznikom pracovného pomeru patrili nedostatky týkajúce sa nedohodnutia podstatnej náležitosti pracovnej zmluvy, ktorou je stručná charakteristika druhu vykonávanej práce a miesto vykonávanej práce. V prípade, ak priamo v pracovnej zmluve neboli dohodnuté aj ďalšie pracovné podmienky podľa ustanovenia § 43 ods.2 zákona č.311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákonníka práce), zamestnávateľ v rozpore s ustanovenia § 44 ods.1 Zákonníka práce nevydal zamestnancovi do jedného mesiaca od vzniku pracovného pomeru oznámenie o týchto ďalších pracovných podmienkach.

V počte nad 30 zistených nedostatkov v kalendárnom roku 2019 bolo zistené aj neplnenie povinností zo strany zamestnávateľa zabezpečovať zamestnancom stravovanie, viesť evidenciu pracovného času v súlade s ustanovenia § 99 Zákonníka práce, v oblasti skončenia pracovného pomeru (v tejto súvislosti sa jednalo najmä o nevydanie potvrdenia o zamestnaní pri skončení pracovného pomeru), v oblasti porušovania podmienok výnimočnosti pri uzatváraní dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a náležitostí týchto dohôd.

Spolu 13 nedostatkov bolo zistených v oblasti porušenia podmienok vyslania alebo dočasného pridelenia.

Dozor v oblasti nelegálneho zamestnávania

ISOP zaznamenal v roku 2019 celkom 2706 výkonov v dozorovanej oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania na pracoviskách 2419 kontrolovaných subjektov. V prípade rozdielu 287 výkonov viac oproti počtu kontrolovaných subjektov je potrebné poznamenať, že inšpekcia práce v roku 2019 bola vykonaná opakovane u viacerých zamestnávateľov (rovnaké IČO), pričom sa mohlo jednať o tie isté, alebo aj o rozdielne prevádzky v územnej pôsobnosti Inšpektorátu práce Prešov a v rámci mimoriadnych úloh oddelenia kontroly nelegálneho zamestnávania aj mimo územnej pôsobnosti IP Prešov.

Pri výkone inšpekcie práce v roku 2019 bolo zistené nelegálne zamestnávanie v prípade 106 fyzických osôb v 60 zamestnávateľských a podnikateľských subjektoch.

Z toho v prípade 26 fyzických osôb bol zistený uzatvorený pracovnoprávny vzťah na základe pracovnej zmluvy alebo dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ale zamestnávateľ si nesplnil povinnosť podľa osobitného predpisu voči Sociálnej poisťovni včas alebo vôbec. V prípade 75 fyzických osôb nebol zo strany zamestnávateľa alebo fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom uzatvorený žiadny pracovnoprávny vzťah pri výkone závislej práce. V prípade 5 fyzických osôb bol zistený rozpor s § 2 ods. 2c zákona č. 82/2005 Z. z., t.j. porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania v prípade výkonu práce štátneho príslušníka tretej krajiny, kde neboli splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu.

Všetky zistené nedostatky v oblasti porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania boli kvalifikované ako závažné nedostatky.

Z celkového počtu 106 nelegálne zamestnávaných fyzických osôb bolo v roku 2019 nelegálne zamestnávaných 94 mužov a 12 žien. V roku 2019 bolo zistené nelegálne zamestnávanie v prípade 3 mladistvých fyzických osôb a v prípade 5 fyzických osôb – cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín.

V roku 2019 sa celkom tri odvetvia ekonomických činnosti výraznou mierou podieľali na percentuálnom počte zistených nedostatkov v oblasti dozoru nad dodržiavaním zákazu nelegálneho zamestnávania. Boli to odvetvia stavebníctva, veľkoobchodu a maloobchodu a odvetvie priemyselnej výroby. Spolu tieto tri odvetvia ekonomickej činnosti sa na počte zistených nedostatkov v oblasti nelegálneho zamestnávania podieľali 75%. Tento percentuálny podiel jasne naznačuje, ktoré sú rizikové odvetvia ekonomickej činnosti v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania a do ktorých je potrebné zamerať výkon inšpekcie práce v rámci nevynútených výkonov alebo v rámci preventívnej činnosti.

Dozor v oblasti sociálnej legislatívy v doprave

Podľa požiadaviek EÚ bolo potrebné v roku 2019 v zmysle § 29 ods. 2 písm. b) a c) zákona č. 462/2007 Z. z. vykonať v Slovenskej republike celkom 252.000 kontrol pracovných dní vodičov na pracoviskách a pozemných komunikáciách. Na Inšpektorát práce Prešov pripadlo v roku 2019

skontrolovať 31.500 pracovných dní vodičov. Z tohto počtu minimálne 30 %, v rámci cestných kontrol na pozemných komunikáciách, čo predstavovalo počet 9.450 pracovných dní vodičov a minimálne 50 % na pracoviskách dopravných podnikov, čo predstavovalo počet 15.750 pracovných dní vodičov. Zvyšných 20 %, t.j. 6.300 pracovných dní vodičov sme mohli podľa uváženia a momentálnych možností vykonať v rámci cestných kontrol na pozemných komunikáciách alebo na pracoviskách dopravných podnikov.

V roku 2019 bolo skontrolovaných 697 vodičov a 12.573 pracovných dní vodičov pri počte 111 kontrol na pozemných komunikáciách.

Pre porovnanie – v roku 2016 bolo skontrolovaných 11.152 pracovných dní vodičov pri 99 kontrolách na pozemných komunikáciách, v roku 2017 bolo skontrolovaných 10.887 pracovných dní vodičov pri počte 98 kontrol na pozemných komunikáciách a v roku 2018 bolo skontrolovaných 12.462 pracovných dní vodičov pri počte 105 kontrol na pozemných komunikáciách.

V roku 2019 bolo skontrolovaných 449 vodičov a 21.780 pracovných dní vodičov pri 38 kontrolách v priestoroch dopravných podnikov.

Pre porovnanie - v roku 2016 pri 49 kontrolách v priestoroch dopravných podnikov bolo skontrolovaných 468 vodičov a 22.650 pracovných dní vodičov, v roku 2017 pri 47 kontrolách v priestoroch dopravných podnikov bolo skontrolovaných 379 vodičov a 22.250 pracovných dní vodičov a v roku 2018 pri 47 kontrolách v priestoroch dopravných podnikov bolo skontrolovaných 459 vodičov a 22.990 pracovných dní vodičov.

Za kalendárny rok 2019 pri cestných kontrolách (491 porušení) a pri kontrolách vykonaných v dopravných podnikoch (923 porušení) bolo zistených celkom 1.414 porušení všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave. V počte 539 (38,12%) porušení v oblasti sociálnej legislatívy v doprave bolo zistené v prípadoch nedodržania prestávky počas jazdy alebo jazdy bez prestávky a celkom 404 (28,57%) porušení v oblasti sociálnej legislatívy v doprave pripadalo na nedodržanie denného odpočinku. Tieto dve porušenia zo všetkých zistených porušení, sa pravidelne vyskytujú každoročne a stále predstavujú približne 60 až 70 % z celkového počtu zistených porušení všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

Inšpektorát práce Prešov splnil ročný plán v počte skontrolovaných pracovných dní vodičov (31.500 pracovných dní vodičov) na 109,06%, keď v roku 2019 skontroloval 34.353 pracovných dní vodičov.

Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov sú uvádzané z informačného systému TAGRA.

6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce

Na základe výsledkov inšpekcie práce a podľa závažností zistených nedostatkov inšpektori práce navrhovali technické a organizačné opatrenia, ale predovšetkým nariaďovali odstránenie zistených nedostatkov v určených termínoch.

Ak by to vyžadovala naliehavosť situácie, môže inšpektor práce vydať zákaz podľa ustanovení § 12 ods. 2 písm. d), e) a f) zákona č.125/2006 Z. z. a nariadenie podľa ustanovení § 12 ods. 2 písm. c) a g) zákona č.125/2006 Z. z. V roku 2019 inšpektormi práce Inšpektorátu práce Prešov nebol písomným rozhodnutím vydaný zákaz prevádzky strojov alebo iných zariadení, používania technológií alebo činnosti, výrobných a iných priestorov a motorového vozidla, zákaz výkonu práce nadčas a prác žien, mladistvých, zákaz práce bez oprávnenia alebo kvalifikácie alebo ostatných prác proti predpisom.

V roku 2019 inšpektori práce odhalili 106 nedostatkov týkajúcich sa porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania (kód zákazu 50 – práca bez právneho titulu). Zároveň bolo v roku 2019 zistených ďalších 530 závažných nedostatkov bez vydania zákazu.

V tabuľke č. 6 prílohy tejto správy je uvedený prehľad vydaných rozhodnutí o zákaze, vrátane počtu zistených prípadov práce bez právneho titulu (nelegálnej práce).

V roku 2019 Inšpektorát práce Prešov uložil v správnom konaní 200 právoplatných pokút za porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti dozoru inšpektorátu práce v celkovej výške 557.275,- €. Na základe údajov o právoplatných pokutách bolo v roku 2019 uložených o 155 pokút menej oproti roku 2018, rovnako aj výška uložených pokút bola nižšia, ale len o 142.290,- € oproti predchádzajúcemu roku 2018.

Z celkového počtu 200 uložených a právoplatných pokút v roku 2019 bolo 192 pokút uložených zamestnávateľským a podnikateľským subjektom, a to v celkovej výške 551.950,- € a 8 pokút bolo uložených jednotlivcovi – fyzickej osobe, a to v celkovej výške 5.325,- €.

Prehľad uložených pokút podľa jednotlivých oblastí dozoru:

Oblasť BOZP	– 42 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	162.800,- €
	– 1 pokuta v rámci priestupkového konania	300,- €
Oblasť PPV	– 82 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	104.150,- €
Oblasť KNZ	– 61 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	253.300,- €
Oblasť SLvD	– 7 pokút zamestnávateľom v celkovej výške	31.700,- €
	– 7 pokút v rámci priestupkového konania	2.395,- €

Podľa zamerania a druhu výkonov v oblasti inšpekcie práce bolo zamestnávateľom uložených najviac právoplatných pokút v počte 82 pokút za porušenie predpisov upravujúcich

pracovnoprávne vzťahy. Čo sa však týka výšky pokút, najvyššie uložená celková suma bola za odhalenie porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania v celkovej výške 253.300,-€.

Pri rozdelení uložených pokút, vzhľadom na druh výkonov inšpekcie práce, bolo najviac uložených pokút v počte 96 pri previerkach z plánu hlavných úloh na rok 2019, 80 pokút bolo uložených v súvislosti so šetrením podnetov. Čo sa týka výšky pokút, v rámci previerok z plánu hlavných úloh na rok 2019 boli uložené pokuty vo výške 300.000,- €, v rámci šetrenia podnetov boli uložené pokuty vo výške 109.550,- €.

V roku 2019 jednotlivcom uložil inšpektorát práce spolu 8 pokút vo výške 2.695,- €. Pokuty boli uložené v 7 prípadoch vodičom za závažné porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave, v jednom prípade zamestnancovi za výkon činnosti bez platného preukazu na vedenie motorového vozíka.

V roku 2019 bolo uložených aj 85 blokových pokút v celkovej výške 5.325,- €. Blokované pokuty boli ukladané vodičom za porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatíva v doprave. V rámci cestných kontrol na pozemných komunikáciách bolo uložených 67 blokových pokút vo výške 4.080,- €, v rámci kontrol v dopravných podnikoch bolo uložených 18 blokových pokút vo výške 1.2450,- €.

V období roku 2019 nebolo inšpektorátom práce odobraté žiadne oprávnenie, osvedčenie alebo preukaz na vykonávanie činnosti podľa osobitných predpisov.

V období roka 2019 inšpektorát práce podal 6 návrhov Národnému inšpektorátu práce Košice na odobratie oprávnenia na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce, a to jednému kontrolovanému subjektu po jednom oprávnení v rozsahu:

- 02.1 – výchova a vzdelávanie revíznych technikov VTZ tlakových,
- 02.2 – výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu VTZ tlakových,
- 02.3 – výchova a vzdelávanie osôb na opravy VTZ tlakových,
- 04.1 – výchova a vzdelávanie revíznych technikov VTZ plynových,
- 04.2 – výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu VTZ plynových,
- 04.3 – výchova a vzdelávanie osôb na obsluhu VTZ plynových.

V oblasti dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania v období roku 2019 nebolo vydané rozhodnutie o uložení dodatočnej platby.

V roku 2019 bol podaný jeden podnety živnostenskému úradu v zmysle ustanovenia § 7 ods.6 zákona č.125/2006 Z. z. na zrušenie živnostenského oprávnenia alebo na pozastavenie prevádzkovania živnosti za opakované porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania.

V oblasti sociálnej legislatívy v doprave nebolo v období roka 2019 vydané rozhodnutie o zákaze riadenia motorového vozidla a ani v jednom prípade nebolo vydané nariadenie odstaviť

vozidlo na prikázanom mieste. Zistené nedostatky a porušenia u kontrolovaných vodičov boli riešené na mieste vydaním pokutových blokov alebo blokov na pokutu nezaplatenú na mieste.

V období roku 2019 nebolo podané podnety Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava na zrušenie povolenia na činnosť agentúr dočasného zamestnávania.

V období roku 2019 bolo podané jedno trestné oznámenie orgánom činným v trestnom konaní, v súvislosti s podozrením zo spáchania trestného činu nevyplatenia mzdy a odstupného.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

V roku 2019 boli IP Prešov nahlásené a IP Prešov podľa miestnej príslušnosti (podľa miesta vzniku udalosti) vyšetroval príčiny vzniku 7 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej len SPÚ), čo predstavuje oproti roku 2018 nárast o 2 prípady (nárast SPÚ o 40 %). Z hľadiska dlhodobého vývoja sa počet SPÚ v posledných štyroch rokoch 2016 – 2019 pohybuje v rozmedzí 5 až 7 SPÚ ročne. Najnižší počet 5 SPÚ bol zaznamenaný v rokoch 2011 a 2018.

Zdroje sú prvou základnou skupinou úrazových znakov. Za zdroj úrazu sa považuje predmet, látka, alebo energia, prípadne človek, prírodný živý, ktorý svojím náhlym vonkajším pôsobením privodil úraz zamestnanca priamo alebo nepriamo tým, že pri jeho činnosti, prípadne pri náhodnom styku s ním, bol bezprostredným podnetom vzniku pracovného úrazu.

V štyroch prípadoch zdrojom SPÚ v hodnotenom roku 2019 boli dopravné prostriedky.

V jednom prípade bol zdrojom SPÚ pracovný stroj - cestný valec, ktorý zišiel z upravovanej cesty, prevrátil sa a pritlačil zamestnanca, ktorý vypadol z miesta jeho obsluhy.

SPÚ v roku 2019 vznikol aj prepadnutím zamestnanca cez otvor v strope pri vykonávaní inštalácie kabeláže na kamerový systém v hospodárskej budove pre zvieratá. Na okraji stropu bola diera vyplnená len polystyrénom a bola prekrytá tak ako celá plocha stropu vrstvou slamy.

SPÚ v roku 2019 utrpel aj zamestnanec pri ručnej manipulácii s guľatinou na skládke dreva zamestnávateľa na prevádzke v obci. Pri pošmyknutí a následnom páde s prenášaným bremenom mu manipulovaná guľatina zasiahla oblasť hrudníka a spôsobila poranenie, následkom ktorého zamestnanec zomrel.

V roku 2019 bolo v troch prípadoch príčinou vzniku SPÚ používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrvávanie v ohrozenom priestore. V týchto prípadoch zodpovednosť za vznik SPÚ niesli samotní zamestnanci.

Príčinou vzniku SPÚ v prípade prepadnutia zamestnanca cez otvor v strope pri vykonávaní inštalácie kabeláže na kamerový systém v hospodárskej budove bol nepriaznivý stav pracoviska. Otvor v strope hospodárskej budovy nebol zakrytý v súlade s požiadavkami predpisov na zaistenie BOZP.

Príčinami SPÚ zamestnanca, ktorého pritlačil prevrátený cestný valec, bol jednak nepriaznivý stav zdroja úrazu, v prípade ktorého dochádzalo k úniku hydraulického kvapaliny z okruhu, ktorý slúžil na posilňovanie riadenia valca, v dôsledku čoho valec zišiel z okraja spevňovanej a opravovanej cesty. Ďalšími príčinami tohto SPÚ bola aj zlá organizácia práce, ktorá spočívala v tom, že zo strany zamestnávateľa bola umožnená obsluha cestného valca osobou bez príslušnej odbornej spôsobilosti a rovnako aj konanie zo strany samotného poškodeného, ktorý konal bez oprávnenia a obsluhoval cestný valec, pričom na obsluhu nemal príslušný doklad.

V jednom prípade SPÚ bol zapríčinený inou osobou. V tomto prípade sa jednalo o dopravnú nehodu a náraz na diaľnici iným motorovým vozidlom do odstaveného motorového vozidla s príviesným vozíkom zamestnancov NDS, ktorí na diaľnici vykonávali údržbu.

V prípade dopravnej nehody, pri ktorej došlo k pritlačeniu vodiča nákladným vozidlom o stenu budovy, príčina vzniku SPÚ nebola zistená.

Pri vyšetrowaní SPÚ v hodnotenom roku 2019 bol zistený jeden prípad, kedy zamestnanec, ktorý utrpel SPÚ, vykonával svoju prácu pod vplyvom alkoholu.

V roku 2019 bol IP Prešov nahlásený vznik 10 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmu na zdraví (ďalej ŤUZ) a IP Prešov podľa miestnej príslušnosti (podľa miesta vzniku udalosti) vyšetrowal príčiny vzniku 9 ŤUZ, čo predstavuje oproti roku 2018 pokles o 6 prípadov (37,5% pokles ŤUZ). Z hľadiska dlhodobého vývoja ŤUZ bol rok 2019 rokom s najnižším počtom zaznamenaných ŤUZ za posledných 20 rokov.

V roku 2019 v troch prípadoch boli zdrojmi ŤUZ stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné, v tejto skupine zdrojov bolo zaznamenaných o 5 prípadov ŤUZ menej ako v roku 2018. Ďalšími zdrojmi ŤUZ boli dopravné prostriedky (dopravná nehoda, prejedenie po chodidle vysokozdvížným vozíkom), zdvíhadlá a dopravníky (vymrštenie reťaze s hákom pri obsluhu mostového žeriavu do tváre zamestnanca, pritlačenie pri oprave dopravníkového pásu medzi dopravníkový pás a výsypku) a pracovné, cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb (pád z rebríka z výšky cca 2m, pád zo strechy rodinného domu). Zdrojom jedného ŤUZ bol materiál, o ktorý zamestnancovi pritlačilo ruku pri presúvaní bremena mostovým žeriavom.

V roku 2019 v jednom prípade zo všetkých 7 vyšetrených príčin vzniku ŤUZ bola konštatovaná príčina vzniku ŤUZ, za ktorú nesie zodpovednosť zamestnávateľ. Jednalo sa o prípad, keď pri nastavovaní formy na vysekávacom lise došlo k spusteniu cyklu stroja nezávisle od vôle poškodenej. Navyše poškodená nebola oboznámená s podmienkami bezpečnej práce, t.j. s podmienkami obsluhy vysekávacieho lisu. Ďalšou skupinou príčin vzniku ŤUZ bolo ohrozenie inými osobami. Konkrétne sa jednalo o prejedenie ruky zamestnanca teleskopickým nakladačom, na ktorom sa poškodený v rozpore s návodom na obsluhu prevážal v lyžici nakladača po tom, čo ho vyhodilo pred tento nakladač pri prejazde prehĺbeninou. Okrem ohrozenia inou osobou bolo príčinou vzniku ŤUZ aj zavinenie na strane poškodeného tým, že konal proti príkazu, zákazku a pokynom a zotrval v ohrozenom priestore. V druhom prípade, kedy došlo k ohrozeniu zamestnanca inou osobou sa jednalo o dopravnú nehodu a náraz na diaľnici iným motorovým vozidlom do odstaveného motorového vozidla s príviesným vozíkom zamestnancov NDS, ktorí na

diaľnici vykonávali údržbu. Príčina, za ktorú niesli zodpovednosť samotní zamestnanci tým, že používali nebezpečné postupy alebo spôsoby práce vrátane toho, že konali bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, alebo zotrvali v ohrozenom priestore, bola konštatovaná v dvoch prípadoch. Zamestnanec podľa pokynov zamestnávateľa nezotrval pracovať na zemi a svojvoľne vystúpil na rebrík pristavený k lešeniu aby doniesol kolegovi dosku, pritom spadol z rebríka z výšky 2,3 m na betónovú podlahu. V druhom prípade došlo k odrezaniu (amputácii) ruky po zápästie pri rezaní hrubého tyčového materiálu na píle. Zamestnancovi sa mimo miesta určeného na obsluhu do pílového listu zachytila rukavica a následne mu bola do nebezpečného priestoru vtiahnutá ruka.

Aj pri vyšetrovaní príčin vzniku ŤUZ v hodnotenom roku 2019 bol zistený jeden prípad, kedy zamestnanec, ktorý utrpel ŤUZ, vykonával svoju prácu pod vplyvom alkoholu.

V roku 2019 do termínu spracovania tohto rozboru (31.01.2020) bolo zo strany zamestnávateľských subjektov zaslaných Inšpektorátu práce Prešov celkom 1.020 záznamov o ostatnom registrovanom pracovnom úraze (ďalej len OPÚ), čo predstavuje mierny pokles o 24 prípadov oproti roku 2018. Od roku 2015 sa počet OPÚ pohybuje mierne nad hranicou 1000 OPÚ ročne.

Najpočetnejšou skupinou zdrojov OPÚ v roku 2019 s početnosťou nad 300 pracovných úrazov boli pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb, kde bolo zaznamenaných až 324 OPÚ, čo predstavuje 31,8 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2019. Ďalšiu skupinu zdrojov OPÚ v roku 2019 predstavovali činnosti spojené s neodbornou manipuláciou s bremenami, materiálom, ako aj pády predmetov, a to v prípade až 272 OPÚ, čo predstavuje 26,7% podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2019. S početnosťou nad 100 OPÚ v roku 2019 boli zdrojmi pracovných úrazov aj stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné, ktoré s počtom 115 OPÚ predstavovali 11,3 % podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2019 a náradie, nástroje, ručne ovládané strojčky a prístroje, ktoré s počtom 103 OPÚ predstavovali 10,1% podiel z celkového počtu OPÚ v roku 2019.

V roku 2019 bol najpočetnejšou skupinou príčin vzniku 735 OPÚ nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (napr. chýbajúce telesné predpoklady, zmyslové nedostatky, nepriaznivé osobné vlastnosti a okamžité psychofyziologické stavy). Druhou najpočetnejšou skupinou príčin vzniku 59 OPÚ bola príčina, za ktorú niesli zodpovednosť samotní zamestnanci tým, že používali nebezpečné postupy alebo spôsoby práce vrátane toho, že konali bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, alebo zotrvali v ohrozenom priestore. Príčinou vzniku 41 OPÚ bol chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu. Príčinou vzniku 30 OPÚ bolo ohrozenie zvieratami a prírodnými živlami a príčinou vzniku 40 OPÚ bolo ohrozenie inými osobami. V 58 prípadoch neboli zo strany zamestnávateľov zistené príčiny vzniku OPÚ. Príčiny vzniku OPÚ v roku 2019, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, boli zistené v prípadoch len 83 OPÚ, príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v prípade 74 OPÚ.

Najviac pracovných úrazov bolo už tradične zaznamenaných v odvetviach priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchod vrátane opravy motorových vozidiel. Inšpektorát práce Prešov bude zameriavať svoju činnosť v oblasti dozoru nad dodržiavaním právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na odvetvia s najväčším zaznamenaným počtom pracovných úrazov.

Choroby z povolania sú nahlasované a evidenciu chorôb z povolania vedie Národný inšpektorát práce. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku chorôb z povolania vyšetrujú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrení bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku chorôb z povolania sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva. V roku 2019 sa Inšpektorát práce Prešov nepodieľal na vyšetrení bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku chorôb z povolania.

V roku 2019 zo strany zamestnávateľských subjektov v miestnej príslušnosti Inšpektorátu práce Prešov nebola hlásená závažná priemyselná havária a zo strany Inšpektorátu práce Prešov neboli vyšetřované príčiny vzniku závažnej priemyselnej havárie.

8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce

Pri výkone inšpekcie práce v roku 2019 Inšpektorát práce Prešov spolupracoval s viacerými orgánmi štátnej správy vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov.

So špecializovanými oddeleniami Policajného zboru ako Krajským dopravným inšpektorátom bola spolupráca a realizácia spoločných kontrol vykonávaná priebežne pri výkone dozoru v oblasti sociálnej legislatívy v doprave v rámci cestných kontrol na pozemných komunikáciách.

Spolupráca s útvarmi Policajného zboru bola realizovaná aj v súvislosti s vyšetřovaním udalostí, najmä závažných pracovných úrazov s následkom smrti, ale aj závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví. Ďalšou oblasťou, v ktorej spolupracoval inšpektorát práce s jednotlivými útvarmi PZ, bola oblasť boja proti nelegálnej práci a nelegálnemu zamestnávaniu. Tieto súčinnosťné akcie zamerané na vyhľadávanie a potieranie nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania boli v plnej miere realizované prostredníctvom oddelenia kontroly nelegálneho zamestnávania. Oddelenie kontroly nelegálneho zamestnávania v roku 2019 úzko spolupracovalo s OCP PZ Prešov, Národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi PZ SR a tiež s Mobilnou jednotkou ÚHCP PZ Prešov. Táto spolupráca bola v roku 2019 realizovaná vo viacerých prípadoch (súčinnosťné akcie), a to na základe žiadosti PZ SR alebo aj na základe žiadosti zo strany inšpektorátu práce v prípadoch, kde bol predpoklad zamestnávania cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín.

Spolupráca zo strany útvarov PZ bola poskytovaná na požadovanej úrovni a mala veľký význam a prínos v rámci zvyšovania efektivity výkonu inšpekcie práce v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania, a to najmä pri vyhľadávaní nelegálneho zamestnávania na stavbách a pri šetrení niektorých podnetov namietajúcich nelegálne zamestnávanie cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali so stavebnými úradmi pri uplatňovaní právnych predpisov na zaistenie BOZP pri kolaudáciách stavieb a ich zmien.

Spolupráca a spoločný výkon dozoru bol realizovaný aj s vybranými miestne príslušnými Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva (ďalej RÚVZ). Realizované boli aj spoločné pracovné porady inšpektorátu práce a určeným koordinátorom RÚVZ v kraji, v rámci spoločných porád dochádzalo k výmene informácií, podaní a podnetov z činnosti oboch orgánov dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci. Inšpektorát práce Prešov a miestne príslušné RÚVZ sa zúčastňovali aj na previerkach, boli zrealizované 4 spoločné previerky. IP Prešov sa zúčastnil aj na previerkach, ktoré koordinovala Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej SIŽP), a ktoré boli zamerané na prevenciu závažných priemyselných havárií. Spoločných previerok sa okrem vyššie uvedených orgánov štátnej správy zúčastnili aj orgány štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi a orgány štátnej správy na úseku civilnej ochrany.

V rámci výmeny informácií nám miestne príslušné RÚVZ zasielajú zoznamy novozriadených pracovísk a kvartálne aj zoznamy zamestnávateľov, ktorých pracoviská boli zaradené do kategórie prác 3 a 4 (rizikové pracoviská).

Inšpektorát práce spolupracoval aj s jednotlivými pobočkami Sociálnej poisťovne. Na požiadanie pobočiek Sociálnej poisťovne bolo ich zamestnancom poskytované poradenstvo z oblasti pracovnoprávných vzťahov. V rámci súčinnosti žiadali pobočky Sociálnej poisťovne o vykonanie inšpekcie práce za účelom napr. určenia relevantnosti vzniku pracovnoprávných vzťahov, prípadne o preverenie trvania pracovnoprávneho vzťahu, a to vo špecifických prípadoch, ktoré sa jej javili ako subvenčný podvod za účelom neoprávneného vyplatenia dávok najmä nemocenského poistenia a materského. Inšpektorát práce Prešov na požiadanie poskytoval pobočkám Sociálnej poisťovne aj údaje o výsledku vyšetrovaných pracovných úrazov.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2019 v Prešovskom kraji a opatrenia inšpektorátu práce ako orgánu dozoru na zlepšenie stavu

V tejto časti správy je hodnotený stav ochrany práce v členení v oblasti BOZP, pracovnoprávných vzťahov a dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania a v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

Poznatky z dozornej činnosti aj naďalej poukazujú na skutočnosť, že starostlivosť o BOZP ešte stále nie je v popredí záujmu značného počtu preverovaných subjektov. Úroveň pracovných podmienok a starostlivosť o BOZP stále odzrkadľuje ekonomické možnosti zamestnávateľov.

Tento zaznamenaný stav je dôsledkom krátkozrakého vnímania opatrení BOZP zo strany zamestnávateľov, ktorí kladú väčší dôraz na odstraňovanie prípadných nedostatkov zistených v oblasti dozoru inšpektorátu práce ako na prevenciu a vlastnú iniciatívu, ktorou by mali prispieť k tomu, aby úroveň starostlivosti o bezpečnosť a zdravie zamestnancov bola skutočne na jednom z popredných miest. Prispieva k tomu aj celý rad vágnych, zložitých a nejednoznačných právnych predpisov, rozsiahla, zložitá a značne neprehľadná legislatíva v oblasti BOZP.

Z poznatkov získaných pri vykonávaní dozoru je možné konštatovať minimálnu a formálnu starostlivosť o zamestnancov a záujem o problematiku BOZP zo strany malých a stredných podnikov. Neplatí to ale pre veľké zamestnávateľské subjekty so zahraničným kapitálom, kde je starostlivosť o BOZP a zlepšovanie pracovných podmienok už samozrejmosťou.

Z našich poznatkov v oblasti dozoru nad dodržiavaním BOZP vyplýva, že problémy spôsobuje aj nedostatočné spoločenské docenenie významu BOZP. Uvedené sa prejavuje v čoraz vyššom podiele v absentujúcom zamestnávaní odborných zamestnancov v oblasti BOZP v riadnom pracovnom pomere, najmä autorizovaných bezpečnostných technikov a revízných technikov. Často sú títo odborní zamestnanci nahradzovaní poskytovaním týchto služieb dodávateľským spôsobom.

Všeobecnou požiadavkou BOZP je vytvárať také pracoviská a pracovné podmienky, aby zamestnanci neboli vyradovaní z pracovného procesu chorobou alebo úrazom a aby im bolo umožnené pracovať produktívne, bez vysilenia alebo poškodenia zdravia. Aj napriek tomu, že v poslednom období sa problematika OOPP priamo nespája s rozhodujúcimi príčinami vzniku pracovných úrazov, je potrebné z preventívneho hľadiska pravidelne kontrolovať stav v zamestnávateľských subjektoch v oblasti poskytovania OOPP zamestnancom a starostlivosti o OOPP. Problematika OOPP je dosť komplikovaná a v podnikovej praxi by sa jej mali venovať osoby, ktoré sú na to vyškolené. Na Slovensku existuje a v obchodnej sieti sa ponúka široký sortiment výrobkov slúžiacich na ochranu zdravia pri práci prostredníctvom OOPP. Je len na zamestnávateľovi, aké vyberie pre svojich zamestnancov. Taktiež posudzovanie kvality OOPP, ich certifikácia a posudzovanie zhody tvoria komplikovaný ucelený systém činností, ktorým sa v súčasnosti venujú vybrané skúšobne a certifikované notifikované osoby.

Základným predpokladom bezpečnej prevádzky VTZ a jeho spoľahlivého fungovania, tzn. predpokladom akceptovateľnej úrovne rizika technickej bezpečnosti VTZ, je jeho dobrý technický stav. V oblasti bezpečnosti VTZ sa už dlhodobo zameriavame na prevádzkovanie kotolní, či už ide o centrálné vykurovanie alebo lokálne vykurovanie. Na zabezpečenie správneho fungovania VTZ, je dôležitá aj príprava zamestnancov na ich obsluhu a pri ich opravách. Pravidelná údržba a opravy sa nie vždy vykonávajú v predpísaných intervaloch, ide hlavne o pravidelné prehliadky VTZ, pravidelné odborné prehliadky a skúšky vyhradených technických zariadení.

Skladové hospodárstvo v podniku plní dôležitú úlohu a je medzičlánkom medzi výrobou a spotrebou, podieľa sa na plynulom presune materiálu do výroby, spravuje a ochraňuje rozpracovanú výrobu, zásoby materiálu a hotové výrobky v skladoch. Pri prevádzkovaní akéhokoľvek skladu alebo skladovacieho priestoru je potrebné poznať spôsoby a techniky

jednotlivých druhov skladovania a technologických procesov, ktoré je možné pri skladovaní použiť. Bezpečnosť vykonávania manipulačných prác pri ručnej manipulácii s bremenami a pri používaní mobilných pracovných prostriedkov, sa musí zaisťovať správnu voľbou spôsobov vykonávania predmetnej manipulácie s materiálom, výberom vhodnosti manipulačných zariadení a prostriedkov na vykonávanie týchto prác, rovnako aj prípravou a organizáciou prác a pracovísk na vykonávanie týchto prác. Z uvedeného dôvodu je potrebné neustále zvyšovať právne vedomie zamestnancov, zdokonaľovať ich praktické zručnosti a schopnosti.

V oblasti stavebníctva pracuje cca 240,5 tisíca zamestnancov, čo je približne na rovnakej úrovni ako v uplynulých rokoch, ale ich podiel v tomto odvetví každoročne klesá. Dôvodom je veľký podiel samostatne zárobkovo činných osôb (odhadom približne 35 percent živnostníkov), z ktorých významná väčšina sa vyznačuje nižším stupňom odbornosti a tiež rôznymi podmienkami ich zamestnávania a odmeňovania. V súvislosti s výkonom práce na spoločnom pracovisku je možné vyriešiť problém zaisťovania BOZP a zodpovednosti za vykonávanie organizačných a technických opatrení na staveniskách len konkrétnou legislatívnou úpravou v súvislosti s prácou na spoločnom pracovisku (na stavbe) a zamedzeniu účelovému odovzdávaniu pracovísk na stavenisku, t.j. účelovému rozdeleniu staveniska na niekoľko pracovísk. Rovnako by mala byť uzákonená generálnej zodpovednosti hlavného dodávateľa stavebných prác ako osoby, ktorá má aktuálne prevzaté kompletne stavenisko, za bezpečnosť všetkých zamestnancov aj SZČO na spoločnom pracovisku v rámci jedného staveniska. V rámci takto upraveného systému zaisťovania BOZP na staveniskách a zodpovednosti za BOZP by sa vytlačil zo stavieb vysoký počet živnostníkov a podporil by sa tým rast zamestnávania v pracovnoprávných vzťahoch v sektore stavebníctva.

Orgány inšpekcie práce reagovali v roku 2019 aj na aktuálne legislatívne zmeny v oblasti pracovnoprávných vzťahov a overovali dodržiavanie zmien v oblasti pracovnoprávných predpisov. V záujme ochrany a zabezpečenia dôstojných pracovných podmienok spĺňajúcich európske štandardy a s prihliadnutím na pozitívne makroekonomické ukazovatele Slovenskej republiky sa upravila výška niektorých mzdových zvýhodnení za prácu a zaviedli sa nové mzdové zvýhodnenia za prácu v sobotu a v nedeľu. Nutnosť práce v sobotu, ale najmä v nedeľu, je zásahom do rodinného života zamestnancov, nakoľko zamestnanec by v tieto dni mal užívať dni pracovného pokoja a venovať sa osobnému alebo rodinnému životu. Zavedenie mzdového zvýhodnenia za prácu v sobotu a v nedeľu bolo jedným z opatrení s cieľom kompenzovať prácu aj v tieto kalendárne dni a súčasne sa snažilo nepriamo znižovať podiel vykonávanej práce počas víkendov. Rovnako v súvislosti s výkonom prác na základe niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa legislatívne aj týmto zamestnancom zabezpečilo mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu, za prácu v sobotu, v nedeľu a vo sviatok. Účelom bolo rovnako zabrániť zneužívaniu prác vykonávaných „na dohodu“ na výkon prác najmä počas sobôt, nedeľ, vo sviatok ale aj v noci.

Počet podnetov a oznámení v oblasti pracovnoprávných vzťahov ani v roku 2019 nemal klesajúcu tendenciu. V oblasti pracovnoprávných vzťahov sme v roku 2018 zaznamenali až 818

podaní. Pri zaznamenávanom náraste počtu podnetov nie je vzhľadom na kapacitné možnosti inšpektorátu práce možné zameriavať výkony v oblasti pracovnoprávných vzťahov do prevenčnej činnosti.

Vysoký počet opodstatnených podnetov a zistených nedostatkov v dozorovanej oblasti pracovnoprávných vzťahov potvrdzuje, že v tejto oblasti nie je možné stav dodržiavania pracovnoprávných predpisov v kraji hodnotiť pozitívne. Inšpektorát práce najčastejšie odhaľoval nedostatky v oblasti pracovnoprávných vzťahov v malých a stredných firmách s počtom zamestnancov do 49.

Súčasná legislatíva neopravňuje inšpektoráty práce na riešenie sporov medzi zmluvnými stranami pracovnoprávných vzťahov. Rovnako poznamenávame, že súčasná legislatíva nie je dostatočná na to, aby inšpektoráty práce mohli preukázať porušenie ustanovení súvisiacich s evidenciou skutočne odpracovaných hodín a následne na to sa vzťahujúcich ďalších povinností zamestnávateľa súvisiacich s prácou nadčas, príp. s prácou nad zamestnávateľom vykázaný a zúčtovaný počet odpracovaných hodín.

Ďalším nepriaznivým javom, ktorý bol zaznamenaný aj v roku 2019, bola skutočnosť, že napriek legislatívnym úpravám definície závislej práce neustupuje vykonávanie práce, resp. poskytovanie práce na živnosť.

Od roku 2017 s nástupom novej legislatívy v oblasti vysielania zamestnancov v rámci cezhraničného poskytovania služieb a vzrastajúcim dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile na Slovensku, zaznamenaný nárast prípadov zisteného nelegálneho zamestnávania cudzincov – štátnych príslušníkov tretích krajín. Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí v poslednom období v čoraz väčšom počte vstupujú na náš pracovný trh, je veľmi spoločensky citlivá téma, ktorej sa inšpektoráty práce musia intenzívne venovať. V tejto súvislosti inšpektoráty práce musia neustále zdokonaľovať svoje pracovné postupy a metódy práce a reagovať na meniace sa parametre a podnety v oblasti zamestnávania cudzincov.

V Prešovskom kraji len v minimálnom rozsahu zaznamenávame prípady zamestnávania vyslaných zamestnancov z iných krajín členských štátov EÚ alebo prípady zamestnávania cudzincov, štátnych príslušníkov tretích krajín. Naopak máme rádovo oveľa viac prípadov riešenia nárokov vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov v rámci vysielania zamestnancov zamestnávateľmi z nášho kraja do iných štátov EÚ.

Výsledky kontrol v oblasti sociálnej legislatívy v doprave potvrdzujú opodstatnenosť a potrebu kontrolnej činnosti v tejto oblasti. Vyplýva to predovšetkým z potreby zvyšovať bezpečnosť na cestách a zvyšovať kultúru práce vodičov najmä v medzinárodnej kamiónovej doprave. Je potrebné si však uvedomiť, že bezpečnosť je jednou z najdôležitejších cieľov pri preprave tovarov a osôb. Snahou Inšpektorátu práce Prešov bolo prispieť maximálnou možnou mierou na naplnenie tohto cieľa.

TEXTOVÁ PRÍLOHA

10.1 Personálne údaje

10.1.1 Prehľad počtu zamestnancov Inšpektorátu práce Prešov, počtu žien, počtu inšpektorov práce vrátane uchádzačov a vedúcich zamestnancov odboru inšpekcie práce – fyzický stav zamestnancov k 31. 12. 2019 je uvedený v nasledujúcich tabuľkách:

2019	Počet zamestnancov	Počet žien	Počet inšpektorov práce	Počet žien inšpektoriek práce
IP Prešov	50	22	30/1*	12

*1 uchádzač na mieste inšpektora práce

2019	Počet vedúcich zamestnancov	Počet žien vedúcich	Počet vedúcich inšpektorom práce	Počet žien vedúcich inšpektorom práce
IP Prešov	8	3	6	1

10.1.2 Prehľad vekovej štruktúry zamestnancov a inšpektorov práce – fyzický stav k 31.12.2019

2019	do 30 rokov	od 31 do 40 rokov	od 41 do 50 rokov	od 51 do 60 rokov	nad 60 rokov	SPOLU
IP Prešov zamestnanci	7	8	10	18	7	50
inšpektori práce	5/1*	3	5	12	5	30/1*
vedúci zamestnanci	0	2	3	2	1	8
ostatní zamestnanci	1	3	2	4	1	11

*1 uchádzač na mieste inšpektora práce

K 31.12.2019 dvaja zamestnanci inšpektorátu práce dosiahli 65 rokov veku, z toho je jeden inšpektor práce, v roku 2020 ďalší dvaja inšpektori práce dovŕšia vek 65 rokov, po dosiahnutí ktorého je možné skončiť štátnozamestnanecký pomer na základe zákona o štátnej službe.

10.2 Výkony

V roku 2019 bolo bez poradenskej činnosti zrealizovaných celkom 7659 výkonov v jednotlivých oblastiach inšpekcie práce. V roku 2018 bolo zrealizovaných 7308 výkonov, čo je na úrovni 95,42% počtu výkonov v porovnaní s rokom 2019, v roku 2017 bolo zrealizovaných 5243 výkonov, čo je na úrovni 68,45% počtu výkonov v porovnaní s rokom 2019, v roku 2016 bolo zrealizovaných 6484 výkonov, čo je na úrovni 84,66% počtu výkonov v porovnaní s rokom 2019.

Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhov výkonov je uvedený v prílohe v tabuľke č. 2.

Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v počte 2708 realizovaných v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania (KNZ), čo je na úrovni 35,35% k celkovému počtu výkonov za rok 2019.

Druhou najpočetnejšou skupinou v oblasti výkonov bola oblasť pracovnoprávných vzťahov (PPV), kde bolo zrealizovaných celkovo 2585 výkonov, čo je na úrovni 33,75% k celkovému počtu výkonov za rok 2019.

V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkom 1075 výkonov, čo je na úrovni 14,04% k celkovému počtu výkonov za rok 2019.

V oblasti trhového dohľadu (TD) bolo zrealizovaných celkovo 553 výkonov, čo je na úrovni 7,22% k celkovému počtu výkonov za rok 2019.

V oblasti sociálnej legislatívy v doprave (SLvD) bolo zrealizovaných celkom 738 výkonov, čo je na úrovni 9,64 % k celkovému počtu výkonov za rok 2019.

Zhodnotenie podielu prevenčnej činnosti na celkovom počte výkonov:

Oblasť BOZP	výkony (A+B)	484
	výkony (C+E+F+J)	591
Oblasť TD	výkony (A+B)	57
	výkony (C)	496
Oblasť PPV	výkony (A+B)	2260
	výkony (E+F+H)	325
Oblasť KNZ	výkony (A+B)	2663
	výkony (E+J)	45
Oblasť SLvD	výkony (A+B)	732
	výkony (E)	6
SPOLU	výkony	7659

Komentár

Podielom nevynútených výkonov (A+B) na celkovom počte výkonov v oblasti BOZP, prevenčná činnosť v tejto oblasti v roku 2019 predstavovala 45,02% z celkového počtu výkonov v oblasti BOZP.

V oblasti TD až na 57 výkonov v rámci plánovaných úloh, všetky ostatné výkony boli realizované v súvislosti s uplatňovaním požiadaviek na zaistenie BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien. Prevenčná činnosť v oblasti TD tak predstavuje len 10,3% z celkového počtu výkonov v tejto oblasti.

V oblasti PPV už niekoľko rokov dominujú vynútené výkony súvisiace so šetrením podnetov. V oblasti PPV predstavovala prevenčná činnosť slušných 87,43% z celkového počtu výkonov v tejto oblasti. Drvivú väčšinu výkonov v rámci prevencie v oblasti PPV však tvorili výkony zamerané na závislú prácu a základné náležitosti pracovných zmlúv a dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ktoré boli realizované popri iných plánovaných celoslovenských úlohách, najmä v spojení s kontrolou dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania.

Z pohľadu prevenčnej činnosti je možné dosiahnuté výkony pozitívne hodnotiť len v oblasti KNZ a SLvD.

V oblasti KNZ prevenčná činnosť vzrástla najmä pôsobením oddelení kontroly nelegálneho zamestnávania a podiel prevenčnej činnosti v rámci celkových výkonov v tejto oblasti predstavuje až 98,34% z celkového počtu výkonov v tejto oblasti.

Prevenčná činnosť jasne dominuje aj v oblasti kontroly dodržiavania právnych predpisov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave, tu podiel nevynútených výkonov v rámci celkových výkonov v tejto oblasti predstavuje 99,12% z celkového počtu výkonov v tejto oblasti.

10.3 Poradenská činnosť

V súlade so zákonom o inšpekcii práce poskytovali inšpektori práce v roku 2019 poradenstvo zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi a zamestnancom.

Poradenská činnosť je naďalej realizovaná v rámci výkonov inšpekcie práce na pracoviskách zamestnávateľských subjektov pri plánovaných a mimoriadnych previerkach, v rámci uplatňovania požiadaviek na zaistenie BOZP pri kolaudáciách stavieb a ich zmien, pri šetrení podnetov a oznámení.

Evidované odborné poradenstvo bolo v roku 2019 poskytované aj v priestoroch inšpektorátu práce, a to v 245 prípadoch. Poradenstvo bolo v roku 2019 požadované v oblasti BOZP v 39 prípadoch (161 hod.), v oblasti trhového dohľadu v dvoch prípadoch (7,5 hod.), v oblasti PPV v 198 prípadoch (433,5 hod.) a v oblasti sociálnej legislatívy v doprave v 6 prípadoch (32 hod.).

Oblasť poradenstva je neoddeliteľnou súčasťou preventívnej činnosti inšpekcie práce a prispieva k zvyšovaniu právneho vedomia zamestnávateľských a podnikateľských subjektov v oblastiach BOZP, pracovnoprávných vzťahov, trhového dohľadu a v oblasti sociálnej legislatívy v doprave.

V roku 2019 poskytovali inšpektori práce poradenskú činnosť týmito formami - telefonicky, osobne v kontrolovanom subjekte, osobne v priestoroch inšpektorátu práce, písomnou formou bolo poradenstvo odosielané na e-mailové adresy a poštovým podnikom.

Písomné poradenstvo	– 223 výkonov (567 hod.),
Osobné poradenstvo	– 7 výkonov (12,5 hod.),
Telefonické poradenstvo	– 15 výkonov (54,5 hod.).

10.4 Poskytovanie informácií

Inšpektorát práce Prešov sprístupňuje informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“).

Inšpektorát práce Prešov zabezpečuje zverejnenie povinných informácií uvedených v § 5 zákona na verejne prístupnej úradnej tabuli na 3. poschodí v sídle Inšpektorátu práce Prešov na ulici Konštantínovej 6, Prešov a na internetovej stránke <http://www.ip.gov.sk/po/>.

Inšpektorát práce Prešov zabezpečuje zverejnenie povinne zverejňovaných zmlúv podľa § 5a a § 5b zákona o slobode informácií v Centrálnom registri zmlúv a na internetovej stránke <http://www.ip.gov.sk/po/>.

V roku 2019 bolo na Inšpektorát práce Prešov podaných 25 žiadostí o sprístupnenie informácie podľa zákona o slobode informácií. Žiadané boli najmä tieto informácie:

- 5 x zaslanie záznamu o šetrení pracovného úrazu,
- 1 x zaslanie rozhodnutia o uložení pokuty,
- 1 x žiadané kópie doručovaných zásielok,
- 1 x informácia, či inšpekcia práce bola vykonaná,
- 2 x informácia, či bola uložená pokuta spoločnosti,
- 1 x informácia o tom, či boli zistené nedostatky v spoločnosti a ak boli zistené nedostatky, aká je lehota na odstránenie,
- 1 x informácia o tom, či boli vykonané opatrenia voči kontrolovanej spoločnosti,
- 1 x informácia o tom, či Inšpektorát práce Prešov už v minulosti rozhodoval o stupni náročnosti práce pre konkrétne profesie,
- 7 x žiadaný výsledný materiál z vykonanej inšpekcie práce,
- 2 x informácia o tom, či stavby zapísané na liste vlastníctva spĺňajú zákonom predpísané náležitosti v rámci BOZP,

- 1 x žiadaný počet žiadostí od osôb, ktoré podali žiadosť o poskytnutie ochrany pri oznámení protispoločenskej činnosti, ktorá je trestným činom alebo správnym deliktom, počet rozhodnutí o poskytnutí ochrany pri oznamovaní závažnej protispoločenskej činnosti podľa § 7 zákona o whistleblowingu; počet osôb, ktorým bolo vystavené písomné potvrdenie podľa § 4 ods. 2 zákona o whistleblowingu o tom, že sú oznamovateľmi závažnej protispoločenskej činnosti, počet žiadostí od osôb, ktorým bolo v zmysle § 4 ods. 3 zákona o whistleblowingu zamietnuté poskytnutie ochrany pri oznamovaní závažnej protispoločenskej činnosti podľa § 7 zákona o whistleblowingu,
- 1 x informácia o tom, ktorý zákon určuje rozsah hodín zamestnancov hlavne zdravotníckeho úseku zariadenia pre seniorov,
- 1 x informácia o tom, z akého dôvodu nebola ukončená inšpekcia práce, z akého dôvodu bol autor podnetu požiadaný o zverejnenie totožnosti, ustanovenia zákona, ktoré umožňujú inšpektorovi práce požiadať o zverejnenie.

V 12 prípadoch boli sprístupnené informácie podľa žiadosti.

Desiatim žiadateľom boli sprístupnené čiastočné informácie, neboli sprístupnené osobné údaje.

V dvoch prípadoch boli žiadosti odložené, nakoľko v zmysle výzvy na doplnenie žiadosti žiadatelia nedoplnili predpísané náležitosti žiadostí.

V jednom prípade nebola informácia sprístupnená vôbec. V danom prípade žiadateľ požadoval informáciu, či už v minulosti inšpektorát práce rozhodoval o stupni náročnosti práce pre konkrétne profesie. Zákon v danom prípade umožňuje nesprístupniť informáciu, ktorej výsledkom by malo byť (štatistické) spracovanie údajov z množstva spisov podľa požiadaviek respektíve pokynov toho, kto o poskytnutie informácie žiada.

Inšpektorát práce Prešov poskytol v roku 2019 informácie médiám spolu v 9 prípadoch. Informácie boli médiám poskytované na ich vyžiadanie. Požadované informácie zo strany médií, ktoré boli následne sprostredkované verejnosti, boli zo strany Inšpektorátu práce Prešov poskytované vo forme vyjadrení a stanovísk zo strany povereného zamestnanca inšpektorátu práce, ktorým bol určený hovorca Inšpektorátu práce Prešov.

V roku 2019 bolo médiám poskytnuté vyjadrenia a stanoviská týkajúce sa vzniku 2 udalostí, v oboch prípadoch sa jednalo o poskytnutie informácií k vzniku a príčinám vzniku závažných pracovných úrazov s následkom smrti. V prvom prípade sa jednalo sa o závažný pracovný úraz s následkom smrti, ktorý sa stal zamestnancovi na stavbe tunela Prešov, ktorého v tuneli pritlačil ťažký stroj. Vyšetrovanie príčin vzniku závažného pracovného úrazu s následkom smrti patrilo z hľadiska vecnej príslušnosti Banskému úradu v Košiciach. Druhý závažný pracovný úraz s následkom smrti sa stal zamestnancovi po páde s prenášaným bremenom (metrovicou) na skládke drevnej guľatiny v mieste prevádzky zamestnávateľa v obci.

Druhu skupinu poskytovaných informácií, o ktoré mali médiá záujem, tvorili informácie, či inšpektorát práce vykonáva inšpekciu práce v zamestnávateľskom subjekte v súvislosti s namietaným porušovaním pracovnoprávných predpisov (2 x UNEX Slovakia, Snina a 2 x

I.C.A., s.r.o., Svidník), informácie o výsledkoch vykonaných a ukončených konkrétnych inšpekcií práce a o vyvedení právnej zodpovednosti za zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov v príslušných oblastiach súvisiacich s výkonom dozoru inšpektorátu práce (3 x I.C.A., s.r.o., Svidník). V zásade boli informácie poskytnuté ihneď v deň ich požiadania, alebo v termíne určenom žiadateľom, t.j. najčastejšie v nasledujúci pracovný deň, najneskôr do 3 dní odo dňa požiadania.

V roku 2019 inšpektorát práce nevydal žiadnu tlačovú správu.

10.5 Sťažnosti a podania

Inšpektorát práce Prešov v hodnotenom období roku 2019 evidoval 3 podania, ktoré boli kvalifikované ako sťažnosť. Dve sťažnosti boli vybavené prešetrením, jedna doručená sťažnosť bola odložená podľa ust. § 6 ods.1 písm. a) zákona č.9/2010 Z. z. o sťažnostiach. Z prešetrených sťažností bola jedna sťažnosť vyhodnotená ako opodstatnená. Opodstatnená sťažnosť bola zameraná na nečinnosť inšpektorátu práce pri prešetrení podnetu zamestnanca, konkrétne bolo namietané zdĺhavé prešetrovanie podnetu a neinformovanie o výsledku prešetrenia podnetu v zákonom stanovenej lehote.

V rámci prijatých opatrení bolo nariadené vedúcim jednotlivých oddelení odboru inšpekcie práce klásť väčší dôraz na kontrolnú činnosť plnenia úloh zo strany inšpektorov práce v súvislosti so sledovaním a dodržiavaním lehôt šetrenia podnetov právnických a fyzických osôb.

V roku 2019 bolo Inšpektorátu práce Prešov doručených 818 podaní. Oproti rokom 2018 (781 podaní), 2017 (706 podaní) alebo roku 2016 (750 podaní) je možné konštatovať, že počet doručených podaní mierne vzrástol o 37 podaní oproti roku 2018.

Nižšie uvádzame rozdelenie doručených podaní (818 podaní) na jednotlivé oddelenia odboru inšpekcie práce.

oddelenie BOZP I.	– 39 podaní,
oddelenie BOZP II.	– 86 podaní,
oddelenie PPV	– 495 podaní,
	k 31.01.2020 nevybavených 75 podaní
oddelenie KNZ	– 198 podaní.

Najviac podnetov je doručovaných na oddelenie PPV a podania upozorňovali najmä na finančné poškodzovanie zamestnancov v súvislosti s neposkytovaním mzdy alebo jej časti. V oblasti BOZP podnety najčastejšie upozorňovali na prácu bez odbornej spôsobilosti a na bezpečnosť strojov, zariadení a priestorov pracovísk, najmä na porušovanie BOZP na stavbách, ale aj na skutočnosť, že zamestnávateľ neevidoval pracovný úraz zamestnanca. Oddeleniu KNZ boli prideľované oznámenie poukazujúce na porušovanie zákazu nelegálneho zamestnávania.

Podnety v roku 2019 boli v zásade prešetrované do 60 dní odo dňa ich doručenia.

Oznámenia v roku 2019 boli v zásade prešetrované do 90 dní odo dňa ich doručenia.

Najkomplikovanejšia situácia je v súvislosti so šetrením podaní s tzv. cudzím prvkom, kde miesto výkonu práce zamestnanca bolo v zahraničí, v inom členskom štáte EÚ a EHP a kde sa z časti uplatňujú aj iné právne predpisy platné v iných členských štátoch EÚ ako sú pracovnoprávne predpisy upravené v právnom poriadku Slovenskej republiky.

10.6 Príprava predpisov a technická normalizácia

V roku 2019 sa Inšpektoráty práce Prešov nepodieľal na príprave predpisov a technickej normalizácii.

10.7 Zahraničná spolupráca

V roku 2019 Inšpektorát práce Prešov sa zúčastnil nižšie uvedených realizovaných konferencií s medzinárodnou účasťou:

Hlavný inšpektor práce sa dňa 17.09.2019 zúčastnil na Medzinárodnej konferencii pri príležitosti 50. výročia činnosti inšpekcie práce v Českej republike a 65. výročia Výskumného ústavu bezpečnosti práce, ktorú organizoval Štátny úrad inšpekcie práce Českej republiky v spolupráci s Výborom pre hospodárstvo, poľnohospodárstvo a dopravu Senátu Parlamentu Českej republiky a Ministerstvom práce a sociálnych vecí ČR, ktorá sa konala v Prahe. Cieľom tejto konferencie bolo pripomenúť si významnú skutočnosť vzniku štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce v Československu pred 50 rokmi a načrtnúť históriu a súčasnosť inšpekcie práce v Českej republike.

V dňoch 4.12.2019 – 6.12.2019 sa vo Vysokých Tatrách konala XXXII. medzinárodná konferencia na tému „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“, ktorej sa zúčastnili hlavný inšpektor práce, vedúci inšpektor práce a vedúci oddelenia BOZP II. Táto konferencia bola zameraná na prezentáciu nových trendov, postupov prevencie a skúseností dobrej praxe v oblasti BOZP. Odborné zameranie konferencie tvorila problematika rizík ako súčasť stratégie, zdravých pracovísk pre všetky vekové kategórie, nových trendov v oblasti BOZP, novovznikajúcich rizík a kľúčových ukazovateľov výkonnosti v manažerstve rizík, bezpečnosti technických zariadení, bezpečnosti v údržbe, bezpečnosti kritickej infraštruktúry, prevencie závažných priemyselných havárií a príkladov dobrej praxe a účinných riešení BOZP.

10.8. Vydávanie osvedčení a preukazov Inšpektorátom práce Prešov

Osvedčenia a preukazy boli vydávané na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá bola doručená na Inšpektorát práce Prešov. Fyzická osoba, ktorá žiadala o vydanie osvedčenia alebo preukazu, musela absolvovať overenie odborných vedomostí u oprávnenej právnickej osoby.

Zo strany oprávnenej právnickej osoby o vykonaných skúškach boli vyhotovované záznamy, ktoré boli zasielané inšpektorátu práce.

a) Vydané osvedčenia revíznym technikom

Inšpektorát práce Prešov v roku 2019 vydal 107 osvedčení revíznym technikom, z toho:

97 osvedčení na vykonávanie činností na elektrických zariadeniach,
4 osvedčenia na vykonávanie činností na plynových zariadeniach,
2 osvedčenia na vykonávanie činností na tlakových zariadeniach a
4 osvedčenia na vykonávanie činností na zdvíhacích zariadeniach.

b) Vydané osvedčenia na opravy zariadení a techniky

Inšpektorát práce Prešov v roku 2019 vydal 4 osvedčenia na opravy zariadení a techniky, z toho všetky 4 osvedčenia boli vydané na vykonávanie opráv plynových zariadení.

V roku 2019 sme zaznamenali nárast v počte vydaných osvedčení (111 osvedčení) oproti roku 2018, kedy Inšpektorát práce Prešov vydal 74 osvedčení, a to o 50%.

c) Vydané preukazy

Inšpektorát práce Prešov v roku 2019 vydal 228 preukazov na obsluhu VTZ, z toho:

77 preukazov na obsluhu plynových zariadení,
137 preukazov na obsluhu tlakových zariadení a
14 preukazov na obsluhu zdvíhacích zariadení.

V počte vydaných preukazov na obsluhu sme v roku 2019 zaznamenali mierny pokles v počte vydaných preukazov. Inšpektorát práce Prešov v roku 2019 vydal o 13 preukazov menej (menej o 5,4%) v porovnaní s rokom 2018.

Nedostatky u žiadateľov na vydanie osvedčení na činnosť a preukazov ma obsluhu pretrvávajú hlavne v podávaní neúplných žiadostí a v podávaní žiadostí nie na miestne príslušný inšpektorát práce. Príslušným inšpektorát práce na vydanie osvedčenia na činnosť alebo preukazu na obsluhu

je inšpektorát podľa miesta konania skúšok, t.j. podľa miesta overovania vedomostí zo strany oprávnenej právnickej osoby.

11. Prehľad všeobecne záväzných predpisov

- zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (chemický zákon);
- zákon č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Prílohy

Tabuľka č.1 – Počet subjektov kontrolovaných v roku 2019,

Tabuľka č.2 – Prehľad výkonov inšpekcie práce (činnosťná štatistika IP Prešov),

Tabuľka č.3 – Prehľad porušení predpisov (nedostatkov) podľa objektov,

Tabuľka č.4 – Prehľad porušení predpisov (nedostatkov) podľa SK NACE,
Tabuľka č.5 – Právoplatné pokuty uložené organizáciám,
Tabuľka č.6 – Prehľad rozhodnutí podľa druhu,
Tabuľka č.7 – Rozdelenie času spotrebovaného na činnosť orgánov inšpekcie práce za rok 2019
podľa agregovaných skupín výkonov.

S pozdravom

Ing. Daniel Hrabko
hlavný inšpektor práce